

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 20 „ „ „
za čet. „ 1 „ 75 „ „ „
po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 „ 60 „ „ „
za čet. „ 2 „ 5 „ „ „

Rokopisi se ne vračujejo.

Oznanila.
Za navadno dvestopno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat
8 „ „ „ „
10 „ „ „ „ trikrat
natisne, veče črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trga hišna št. 15.

NAPREJ.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 58.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

Cestni zakon.

(Govor ces. namestnika barona pl. Schloissnigga dalje.)

Enako, tudi ne more okrajnega zastopa, koder je obve-
ljal, razpustiti deželni zbor, ampak sama vlada. To je pra-
vica, z državnim višim nadzorstvom čisto nerazdelno zdru-
žena, in država nikakor ne more, da bi se jej okršila ta pra-
vica; tudi ne more — pa saj tudi ni vzroka — da bi to pra-
vico izročila ali oddala kacemu družemu organu. Kaže, da
je to odbor prav do dobrega in čisto premislil, in odbor je
tudi le nasvetoval, da bi o tem bilo treba vprašati dežel-
nega odbora. Podoba je samo, da bi motiti utegnile besede
v §. 22.: ako se pogovori z deželnim odborom, in tedaj bi le
prosil, naj se namestu njih zapiše: „ako se dá vedeti deželne-
mu odboru.“ (Posl. Mulley: saj to se je uže zgodilo; pi-
sano je: „ako se dá vedeti;“ v načrtu je le pisarska napaka.) —
Potem nimam nič opominjati zoper odborov nasvet; vendar
mislim, da se od vladnega načrta nič več ne primakne; torej
priporočam, naj se vzame odborov nasvet. Menim, da se je
lahko za trdno zanesti, da bode politična uprava le zarad prav
jako važnih vzrokov prijemala za tak neprijeten in zoprn
pripomoček, kakoršen je razpuščanje cestnega odbora. V opravi-
lo, nad katerim mora vedno čuti, in pri katerem je potrebno
in koristno, da tisti, ki imajo ta posel, na tanko vedó vso
obsego svojega dela, gotovo ne bode ustavljaše sézala, in po-
tem nakopavala si težave, da bi namreč morala napravljati
drugo volitev, in torej naročati ali ljudstvu, ali pa konkurencii,
težavno volitev petih novih udov, ko uže prvih pet ni lahko
voliti. Mislim, da uže reč sama daje poročstvo, da bi se kaj
tacega utegnilo zgoditi samo tačas, kadar bi ne bilo drugače
mogoče, in zatorej sodim, naj bi se prijela slavna zbornica
brez kacega pomisleka odborovega nasveta. (Nasvet g. pl.
Strahla je bil zadosti podpiran). — Potem je govoril poslanec
baron pl. Apfaltrern: odkrito pripovedam, da nisem do-
voljen s premembo, kakoršno ima zdaj ta stvar, in tudi ne z
razjasnilom g. poročevalca, da namreč prav za prav niso ve-
ljavne besede: „ko se pogovori,“ ampak da bi imele biti:
„ako se dá vedeti deželnemu zboru.“ Te premembe nika-
kor ne morem odobriti. Beseda „pogovoriti se“ pač ni po-
polnoma razločna, ker na tanko ne pripoveduje, ali se je za-
res treba dogovoriti ali ne; torej bi svetoval, naj se denó be-
sede: „ako sta enacih misli o tej stvari.“ Za vzrok tega se
lahko naslonim na §. 18. dež. reda. §. 18. pravi, da sezajo
v deželne zadeve vse naredbe zarad javnega zidovanja, kte-
remu daje stroške dežela; da je torej v tem oziru deželni
zbor samozakonno društvo, tega ni mogoče dvomiti. Tudi
mislim, da je bistveno, da se deželnej upravi tukaj ne pusté
čisto nezvezane roke. Nečem ponavljati svojega večerajšnjega
govora; ali vendar si je le mogoče misliti, da bi se ta pra-

vica vendar le ne jemala v rabo, kakor bi deželi bila na ko-
rist. Ako nastopijo važni vzroki, potem bode tudi gotovo
deželni odbor enacih misli, in potem v nikakoršno nevarnost
ne pride previdnost, ktero daje vladi §. 22. Ako bode pa le
sama vlada menila, da je kaj tacih vzrokov, potem naj se ta
stvar izroči daljnjej presodbi. Menim torej, da je opravičeno,
da bi se postavile besede: „ako sta enacih misli,“ namestu:
„pogovoriti se.“ — Prvosednikov namestnik pl. Wurzbach: ni
dvomiti, da ima sama vlada pravico razpustiti srenjske od-
bore in društva sploh, in da se jej ni treba pri tej stvari ve-
zati na privolitev koga družega, da jej tudi ni treba pripo-
vedovati: zakaj; enako znano je, da ima vlada pravico raz-
pustiti sam deželni zbor. Pač ni mogoče misliti, da bi cestni
odbor bil kaj družega nego društvo, in nastopiti bi utegnili
tehtni politični vzroki, kateri bi vladi priporočali, celó ukazo-
vali, cestni odbor razpustiti, kadar bi se pripetilo to ali uno.
Ako bi se po nasvetu g. barona pl. Apfaltrerna tako sklenilo,
da vlada ne bi imela pravice razpustiti tacega, v političnih za-
devalih nevarnega cestnega odbora, ko bi v to ne privolil de-
želni odbor, menim, da bi se potem sézalo v načelno pravico
vsake vlade, v pravico namreč, da smé razpuščati nevarna
društva. Za tega delj pa je odbor po dolzem premisleku skle-
nil postaviti besede tako, kakor so tukaj, da mora deželna
uprava sicer vprašati deželnega odbora o tej stvari; ali da pa
ni vezana vladna moč na to, ali bi deželni odbor privolil ali
ne. Mislim, da spada med podstavne pravice vsake države,
da ima v tacih rečeh sama pravico, da sme politično nevarno
društvo razpustiti, če tudi tega ne privoli deželni zastop. Ne
morem torej družega, nego da priporočam zbornici, naj po-
trdi nepremenjen odborov nasvet. — Cesarski namestnik baron
pl. Schloissnigg: dovoliti si moram, da odgovorim vzro-
kom, naštetim zoper posamezne besede odborovega nasveta,
na kar se je potem tudi opiral nasvet, naj se postavi: „ako
sta enacih misli.“ Vzrok tega nasveta je nezaupnost, kar
se je prav na ravnost povedalo, da ne bi namreč politi-
čna deželna uprava te pravice rabila tako, kakor bi ne bilo
deželi po godi. To je torej nezaupnost do vladnih organov,
ki še le imajo priti v službo. To so pač le misli. To misel
smo uže večkrat slišali. Ta misel se nam je na svojej najvišej
stopinji oglašala 1860. leta v pomnoženem državnem zboru. Ko
bi človek tačas bil vse čisto verjél nekterim govornikom, po-
tem bi 10 let vladna oblast ne bila rabila za nič družega, nego
samo za to, da so jo napek obračali in ž njo zatirali, in kaj
koristnega in dobrega bi se nikakor ne bilo zgodilo; 10 let
bi se po sodstvih ne bila pravica delila; ne bilo bi se skrbelo
za javno varnost; ne bila bi se ustanovila nobena koristna
naprava: vendar se je godilo vse to v teh 10 letih, in organi,
ki so delali, menda so vsacemu znani. Čemú bi se pa vedno

pogrezali v razdrobljavanje minolih časov, vprašaje, ali je krivda bila tu ali tam, v zdanjem času, v katerem gre za to, da bi se te okolnosti preuredile in premenile. Nj. veličanstvo je izreklo voljo, da se te okolnosti premené; Nj. veličanstvo je v ta namen dalo ustavo; Nj. veličanstvo je v isti namen osnovalo naredbe, posled katerih se dežele posvetavajo o vsem, kar séza v njihove koristi, in kar hoté, da prihodnjič bodi zakon. Zakaj se torej hoče načelna nezaupnost po robu staviti organom, ki imajo pomagati, da se vresničijo te naredbe? zakaj se hoče verjeti, da uradnici, katerim naroči Nj. veličanstvo, naj vpeljejo tiste zakone, ki so bili najprvo sklepi deželnih zborov, in zakoni pak so bili potem še le, ko jih je potrdilo Nj. veličanstvo, zakaj se hoče, pravim, verjeti, da bodo prav k temu poslu poklicani uradnici iz načela ravnali zakonodajčevej misli vprek, izrečenej volji Nj. veličanstva vprek; da bodo obračali zakone tako, kakor bi ne bilo mogoče, da bi izpolnili svoj pomén in namen? Tega mislim, moja gospóda! nikakor ne moremo trditi uže zdaj. Prvič bi uradnici delali zoper dolžnost in prisego, ker morajo izpolnovati povelja Nj. veličanstva; drugič so, moja gospóda, uradnici naposled, cesar ne bode mogoče tajiti, zmirom tudi Avstrijanci, in tudi védli se bodo tako, in védeli bodo, da je njihova dolžnost, in sicer najprvo njihova, da pomagajo, naj se vresničijo, utrdijo in razvijó tiste naredbe, od katerih se nadjažo avstrijski narodje in cesar blagosti svoje očevine. Torej menim, da pri pretresanji posameznih besed tega paragrafa pač ne more na tehtnico priti vzrok, kateri se je imenoval.

(Dalje prih.)

Nekaj na pomislek Slovincem.

Spisal Ljud. Tomšič.

Mislim, da marsikdo pritegne da smo Slovinci še mnogo slabejši od družih narodov, kar se tiče izobraženosti. Zdanji čas je zarés čas duševnega boja, in skrbeti nam ni samo za razvitek svojega uma, ampak vsacega Slovence skrb naj ostaja, da se po jeziku čedalje bolj približuje hrvaškemu narodu. Povedano je uže bilo, da imajo Hrvatje velike prednosti pred nami; njihova literatura je obilnejša; njihov jezik vlada po vseh uradovih in učilnicah; akademija se dela, vseučilišča se je nadjati itd. Vsak vé, da so nam po jeziku izmed vseh Slovanov najpodobnejši Hrvatje, naši bližnji sosedje, ki z nami trgujejo; hrvaška zemlja je slovenskej najbliža; torej so Hrvatje z nami v jako ozkej zvezi, in upati je, da bodo čedalje v ožej. Mislim, da nihče ne dvomi, kako na vse strani koristno bi Slovincem bilo, ako bi se v jeziku združili s Hrvati. Ali kako bi to bilo mogoče? Tako gotovo ne, kakor svetuje g. N. v Gorici: naj bi se namreč Slovinci poprijeli hrvaškega jezika, svojega pa odstavili prostim ljudém. Naš dosedanji jezik je prelep, da bi ga odstavljali samo prostim, ali vendar še ni tak, kakoršen bi moral biti; le snažimo in čistimo ga torej še dalje, in počasi bode ustrezno našim željam. Razlika med hrvaškim in slovenskim narječjem je pa tako majhna, da bi se počasi lahko odgnala s prav malim trudom. Več jih sicer pravi: bilo bi dobro, naj bi se v pisanji Slovinci združili s Hrvati; ali tacih je pa malo, da bi se zarés jeli združevati. Suhe besede, Slovinci, ne pomagajo nič, kakor tudi goli svéte ne. Če bodemo le sedé to in ono svetovali in mislili, delali pa nič, podobni bodemo tistemu domačinu, ki je ves božji dan pušil duhan, pa premišljaj, kako bi si pomnožil imetek, poleg tega pa tudi ni pozabil vsak dan oglasiti se v krémo, kjer ga je merico posušil, naposled je pa vendar le prišel na boben.

Slovenski jezik se je zadnja leta dobro ogladil, in lahko bi rekli, da v jezikovem likanji delamo tako velikanske korake,

da menda celó zgodovini enaki niso znani. V tem važnem hipu, ko se je tako lepo začelo razcvitati slovenstvo, v tem rodovitem času bi se dal naš jezik še dalje omikati; zatorej ga ne smemo v nemar puščati in prijemati se le hrvaškega narječja. Da je slovensčina ugibčna in sposobna poezii in prozi, lahko uže vidimo, če beremo stare pesniške izdelke Vodnikove, ali pa bogate, izvirne pesmi slavnega Preširna itd. Čemú bi torej slovenski jezik bil samo za kmeta? Bili bi nehvaležni, ako bi pozabili, kolikrat so imeli naši začetniki mokra čela, in ako bi zavrgli njihovo trudonosno početje. Pri vsacem narodu se jezik čedalje bolj izobražuje, čedalje bolj napreduje — zakaj pa ne bi tudi pri Slovincih? Delati moramo na korist svoje domovine, preblage si matere. Predno bode Slovenec praznoval drugo stoletnico Vodnikovega rojstva, trdno se nadjam, da bode na jugu eno srce, en jezik!

(Konec prih.)

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. Od četrtega po poldne pa do nedelje blizu poldneva je okrog Ljubljane s kratkimi prenehleji velik dež lil, in prav hladno je bilo, kakor jesenski čas. Med dežjem se je zeló bliskalo in grmelo; treščilo je v več ljubljanskih poslopij, vendar se nikjer ni zgodila posebna škoda. Najbolj je bilo mesto prestrašeno, ko je v nedeljo ob polu osmih zjutraj treščilo v nemško cerkev, v ktorej ni bilo takrat skoraj nič ljudi. Ta cerkev nima potezáča (blitzableiter), vendar se ni vnela; samo streha je malo poškodovana, in tudi nekaj óken pobitih. Stres je bil tolik, da so okna popokala v hišah, ki unstran ulic stojé cerkvi nasproti. — Posul se je za gradom v tem deževji tudi breg Cesarskega grabna; z njim se je utrgal kos ceste ondí, kjer se obrača od Cesarskega grabna proti mestu na desno roko.

— Telovadna družba ima uže zdaj do 100 udov, kakor slišimo, in 19. dan t. m. so bili tudi trije gospodje pri g. cesarskem poglavarji, baronu pl. Schloissniggu, proséci, da bi se kmalo potrdila pravila telovadnega društva, kar je nj. ekselencija tudi obljubila. Želeti je, da bi jih še mnogo pristopilo.

— V trnovskem predmestji je v Ljubljani utonil 20. dan t. m. 8 let star deček, edin sin neke vdove.

Štajerska. Voditeljstvo južne železnice je dovolilo, da se bode pol cenejše lahko peljal v Maribor k svečanosti sv. Cirila in Metoda, kdor bode imel vhodnico s podpisom in pečatom voditeljstva mariborske čitalnice.

Dunaj. Nj. veličanstvo ni potrdilo goriškemu deželnemu zboru sklepa o učilniškem patronstvu in o stroških za poslopja ljudskih učilnic, in tudi ne sklepa o nedržavnih cestah in potih.

— 10. dan t. m. je Nj. veličanstvo potrdilo za Istrosrenjski red in srenjski volilni red, in tudi zakon o stroških za popravo in hranitev katoliških cerkev in za popravo in hranitev učilniških poslopij.

— Nj. Veličanstvo je 13. dan t. m. tržaškega župana g. dr. Karla Porento izvolilo za svetovalca višega deželnega sodstva.

— Beremo, da je za višega deželnega maršala na Češkem odločen poslanec grof Rothkirch namestu grofa Nostica, ki se je odpovedal te službe.

— Iz Zagreba na Dunaj je 15. dan t. m. prišel hrvaški ban, baron pl. Šokčević, in ostane le malo dni na Dunaji, od koder pojde v Karlove Vare. Z Nj. veličanstvom bode imel pogovor o železnici in o politiki hrvaške zemlje.

— Gosp. Jakob Našelski, pomočnik pri nekdanjem časniku „Ost und West,“ pritožil se je bil pri e. k. najvišem sodnem dvoru, ker je obsojen 4 mesece v ječo; ali tudi najvišji sodni dvor je potrdil poprejšnjo razsodbo.

— Bankovce, ki so zdaj med ljudmi, mislijo pobrati, in in razdati med ljudstvo druge, ki se menda da uže delajo.

— Do konca maja meseca t. l. je bilo med ljudmi za 10,983.641 gld. novčnih (denarnih) listkov.

— Plačilo za poročila po telegrafu mislijo še bolj ponižati, nego smo bili uže povedali 16. dan junija meseca, in sicer se bode plačevalo za 1—10 besed po 40 kr., za 11—45 besed po 80 kr., za 46—100 besed po 1 gld. 20 kr. Bilo je do zdaj 8 daljav (zonen), po sedaj pa bodo le štiri, in plačevalo se bode za prvo po 40 kr., za drugo po 80 kr., za tretjo po 1 gld. 20 kr., za četrto po 1 gld. 60 kr.

— Novi davki, o katerih je govoril novčni minister, néki bodo: glavčina, razredovina (klassensteuer) in potratnina (luxussteuer). Glavčina bode imela tri razdelke; plačevali bodemo namreč ali po 25 kr., ali po 50 kr., ali po 1 gld.

— 4. seja gosposke zbornice. Pričujejoči so bili ministri: Rechberg, Mecsery, Lasser, Schmerling in Plener; družih poslancev pa ni bilo dosti; vendar je zbornica še imela moč, da je smela sklepati, ker je lani bilo sklenjeno, da je tretjina poslancev dovolj, kadar se kaj ukrepje. Po prvosednikovem nasvetu se je Nj. veličanstvu trikrat glasno zavpilo: „hoch,“ ker je tako milostno prejelo odgovorsko pismo gosposke zbornice. Na vrsti je bil načrtan zakon o domovinstvu, ki ima 49 paragrafov, izmed katerih so vsi obveljali, in kjer se je kaj premenilo, ni prememba zgodila se v reči samej, ampak le v besedah. Govorili so le: grof Leon Thun, poročevalec Lichtenfels in minister Lasser. Grof Leon Thun je hotel, naj se iz domovinskega zakona izpusté paragrafi govoréči ob ubozih, pa naj se naredi za uboge poseben zakon; tudi je nasvetoval, da bi domovinske pravice morali iskati državni in zasobni uradniki. Vse to sta ométala Lichtenfels in minister Lasser. Glasovanje potrdi, kakor je bilo v načrtanem zakonu.

— 5. seja gosposke zbornice. Izmed ministrov sta bila pričujoča Mecsery in Lasser. Zopet je bil še na vrsti načrtan zakon o domovinstvu. Govorila sta zopet grof Leon Thun in Lasser, ktereга je podpiral poročevalec Lichtenfels. Grof Leon Thun je nasvetoval, naj bi se délo, kar se najmenj more, v domovinski zakon tacih paragrafov, ki nakladajo srejnjam dólžnost, skrbeti za domače uboge; minister Lasser pa je odgovoril, da je to uže zapisano v domovinskem zakonu. Na to je bilo brez kacega razgovora zavrženo vse drugo, kar je nasvetoval grof Thun, in obveljal je zakon, kakor je bil načrtan.

— 7. seja poslanske zbornice. Prvosedoval je Hasner; na ministerskej klopi so sedeli: Schmerling, Lasser, Hein in Wickenburg. Prvosednik oznani, da je Nj. veličanstvo milostno prejelo odgovorsko pismo poslanske zbornice. (Trikrat: hoch!) Vitez Bohenski je zbornici poslal svedočbo, da je bolan, in prosil odpusta trih mesecev; tudi Smolka je poslal tako svedočbo, šest mesecev odpusta proseč; Hubicki je prosil daljšega odpusta. Zbornica je potrdila vse to. Prvosednik je dalje oznanil, da česki poslanci niso odgovorili dopisu, in da torej več nimajo poslanstva; da tudi vitez Riccabona ni odgovoril, in tedaj bi se moralo tudi njemu vzeti poslanstvo. Sartori pa je svetoval, naj bi se Riccabona še enkrat vprašal, je-li prejel dopis? Glasovanje potrdi. Poslanec Dvorčák oznani, da mora slovó dati poslanstvu zarad svojih domačih okolnosti. Prvosednik dá 8 dni odpusta poslancem: Riese-Stallburgu, Stummerju in Šemelovskemu; daljšega odpusta so prosili poslanci: Toman, Vrints, Helzelet, Petrinó in Dietl; zbornica jim ga dovoli. Pravosodni minister Hein je oznanil, da je izdelan nov konkursni red, ki pride v zbornici na vrsto. Prvosednik dá na znanje, da je dr. Berger s tovarši podal

nasvet, naj bi se v zbornici presojeval konkursni red, ktereга je on vložil v imeni zbornice dolénje-avstrijskih pravníkov (advokaten-kammer). Giskra je zbornici podal nasvet: naj se izvoli odbor devetih poslancev, da bi naredil in pred zbornico položil načrtan zakon, po katerem bi se v red spravile zadeve, ki se tičejo društev in splošne pravice raznih zborov. — Mühlfeld je podal nasvet: slavna zbornica naj sklène: 1) da ne bode bilježnikom (notarjem), predno dobodo službo, več treba prikladati pričevanja, da so krščanske vere; 2) naj se izvoli stanovitén odbor dvanajstih poslancev za raznovérske zadeve; 3) temu odboru naj se izroči poprej imenovani zakon, da ga prenaredi. Ta nasvet je bil dovolj podpiran. Hasner oznani, da je prišlo letno poročilo prigledne (kontrolle) komisije državnih dolgov, ktero naj bi se izročilo posebnemu odboru. Herbst je svetoval, naj to na vrsto pride v enej prvih sej, toda naj se izroči posebnemu odboru, ki bode to poprej presojeval. Nasvet je obveljal. Tinti je s tovarši vprašal ministerstva vnénjih opravkov: 1) ali je izpuščen ter zopet v Avstrijo poslan tisti mož, ki so ga bili v Galiciji 13. februarja pravici vprek Rusi prijeli? 2) ali so Rusi povrnili vso škodo, ki se je bila zgodila na posestvu, ko so prestopali mejo; ali se je zadóstilo rodovini tistega vojaka 20. pehotnega polka, ki so ga umorili Rusi? 3) kako se je zadostilo, kar se tiče vojaških stvari? 4) ali se zdi ces. vladi zadosti, da so bili kaznovani ruski častniki, in da se je bilo dalo na znanje tisto rusko povelje, ki je bilo natisneno v listu „Wiener-Abendpost?“ Potem je prišlo na vrsto vprašanje: kako bi državni zbor imel delati v posvetovanji obširnih zakonov? Zoper odborov nasvet so se v glavnem razgovoru glasili gg.: Mühlfeld, ki je podpiran svetoval, naj se odloži to vprašanje, potem Tinti in Berger; za nasvet so govorili: Tschabuschnigg, Kromer, Herbst, poročevalec pl. Waser in tudi naposled g. državni minister pl. Schmerling. Nato je glasovanje ovrglo nasvet poslanca Mühlfelda.

— 8. seja poslanske zbornice. Prvosednik Hasner; na ministerskej klopi: Schmerling, Plener, Mecsery, Hein in Wickenburg. Brala se je prošnja bivšega vojskovoda poljskih vpornikov Marijana Langieviča, da bi namreč smel iti iz Jožefova na Švajcarsko. Potlej so se začeli pretresati paragrafi načrtanega zakona, kako bi državni zbor imel delati s posvetovanjem obširnih zakonov. Glasili so se gg.: minister Schmerling, Kromer, Brine, Hartig, Waser, Mühlfeld, Tinti, Herbst, Taschek, Berger, Broschek, Schindler, dr. Gross, dr. Pražak in dr. Demel. Poleg vseh ugovorov je obveljal pri glasovanji paragraf za paragrafom, kakor je nasvetoval odbor; ko se je pa ves zakon tretjič bral, potem ga je zbornica zavrgla z obilo večino; dr. Mühlfeld pa v poprejšnji seji ni mogel dobiti nič več nego 30 glasov na svojo stran, ko je nasvetoval, naj se odloži razgovor o tem zakonu.

9. seja poslanske zbornice. Prvosednik Hasner; na ministerskej klopi: Schmerling, Rechberg, Lasser, Plener, Mecsery, Wickenburg, Degenfeld, Burger in Hein. Poslanec Beleredi-ju se je podaljšal odpust; dr. Pražak je dobil 3 tedne odpusta. Nato je govoril novčni minister Plener o predarku državnih stroškov in dohodkov za 1864. leto, in povedal je, da vojno ministerstvo bode 6,117.000 gld. potrebovalo menj nego v 1863. letu; več bode potrebovalo državno ministerstvo, hrvaška dvorna pisalnica, pravosodno in trgovinsko ministerstvo. Novčno ministerstvo ima prihranjenih 5,427.000 gld., državni dolg pa bode potreboval 17,138.200 gld. več. Vseh državnih stroškov bode 7,216.330 gld. več nego v poprejšnjem letu. Prikladje pri davkih, ustanovljeni po novčem zakonu za 1863. leto, ostanejo tudi za 1864. leto. Kar se tiče nepravih davkov, nasvetuje se, naj ostane povikšan davek od

sladkorja in paljenke (žganja); kolki (stempel) so uže pokazali do zdaj dober vspeh, in država se ne more iznebiti povikšanih dohodkov. Navadnih stroškov za 1864. leto bode 512,500.716 gld., navadnih dohodkov 521,677.096 gld.; torej ostaja 9,176.980 gld. za nenavadne stroške, katerih bode 102,112.701 gld., in sicer za nevojaško upravljanje 18,874.003 gld., za vojsko in brodovje 21,165.296 gld., za plačevanje poprejšnjih dolgov 52,161.000 gld., torej primanjka za nenavadne stroške 92,936.321 gld.; ali povikšani pravi davki, davek od sladkorja, veči kolek dá 43,281.275 gld.; primanjkovalo bode torej samo 49,655.046 gld. Minister svetuje, da bi se nadomestili ti novci, zato naj bi se postavil nov davek za 16,115.200 gld., in drugo naj bi se vzelo na pósodo. — Potem je nasvetoval Herbst, naj se konkursni red izroči odboru dvanajstih. Glasovanje potrdi. Na to je svetoval dr. Berger, naj se njegov nasvet dá na presojevanje tistemu odboru, ki bode presojeval vladni načrt enacih zadev. Glasovanje zopet potrdi. Na to je svetoval dr. Giskra, naj bi se izvolil odbor devetih, da bi se posvetoval o društvenem zakonu. Potrdilo je glasovanje. — Potlej so bile volitve. Izvoljeni so v odbor za konkursni red: Mühlfeld, Berger, Kirchmayr, Winterstein, Taschek, Conti, Riehl, Kaiser, Mandelblüh, Schindler, Tschabuschnigg in Brosche; v odbor za društveni zakon: Doblhoff, Giskra, Schindler, Tschabuschnigg, Groholski, Mühlfeld, van der Strass, Fleckh in Brinc. Za tem je bilo na vrsti poročilo tiste komisije, ki je postavljena za državne dolgove, in dr. Taschek je svetoval, naj bi se to ne izročalo odboru, ampak na ravnost podalo zbornici na présod; poslanec Winterstein je pa svetoval, naj bi se to najprvo dalo na pretresanje odboru devetih; Brinc je podpiral nasvet dr. Taschka, Mühlfeld pa Wintersteinov nasvet, samo da je rekel, odbor naj se izvoli iz zbornice, in Tschabuschnigg je naredil nasvet, naj bi se smel poročevalec te komisije v zbornici pri razgovoru o tej stvari oglasiti, kadar bi se mu koli zdelo potrebno. Glasovanje potrdi Wintersteinov nasvet z Mühlfeldovim popravkom in Tschabuschniggovim pristavkom.

Trojedina kraljevina. Hrvaško-slavonska dvorna pisalnica je za učitelja na oséško gimnazijo izvolila g. Jurija Penca, dozday suplenta na reškej gimnazii.

— Sklenila je velika skupščina verovitiške županije, naj v katoliški cerkvi povsod rabi slovanski jezik namestu latinskega, in da se ta sklep oznani vsem hrvaško-slavonskim mestom in vladikovinam, prosé, naj bi ga povsod podpirali.

Dalmacija. Po Dalmatinskem je huda vročina; uže 4 mesece ni bilo dežja; konji ljudem po poti cepajo od žeje; za toliko vode, kolikor je potrebuje vol, da se napije, treba plačati 20 kr. Bolezni so začele nastajati med veliko živino in med drobnico.

Česka. Dr. Bělski je potrjen za praškega mestnega župana.

Erdeljska. 15. dan t. m. se je bil prvič sešél erdeljski deželni zbor. Grof Crenneville je bil za kraljevega komisarja in gubernijski svetovalec Groiss za začasnega prvosednika. Ogerskih poslancev ni bilo, razun trih.

— Cesarsko, deželnemu zboru poslano, pismo v misel jemlje zadnjo premembo na avstrijskem prestolu, potrebno centralizacijo vladne oblasti, darilo podstavnih zakonov in potrebo narejenega reda za deželni zbor.

Ruska. Véliecega vladiko Felinskega so un dan iz Gaičine peljali v Jaroslav, kjer se ne vé, doklej bode moral ostati.

— Avstrijskemu pismu je Gorčakov odgovoril, da, ako poleg samostojnega upravljanja hoté imeti Poljaci tudi narodno poljsko vojsko, car tega ne more dovoliti; da Ruska dalje lahko ne more ustaviti krvolitja, ker je ruski narod in vojska zdaj

presrdita; tudi shod je nepotreben, ker v glavnih stvaréh je Ruska enacih misli; dovolj bode samo dopisovanje o tej reči.

— Ruska narodna stranka je zdaj zeló srdita na Poljake, vidéč, da bi se radi popolnoma odtrgali od carstva.

Poljska. Véliki knez Konstantin pre misli iti v neke nemške toplice preki Berlina.

— Narodna vlada je ukazala: 1) naj se Poljaci po sedaj več samo ne branijo, ampak naj tudi napadajo sovražnika; 2) naj se v vojacih zatira misel, da je dovolj, trpénje in težave moški prebivati, budi pak naj se v njih želja predrznih činov, srditega maščevanja in vera do samega sebe.

— Mieroslavski oznanja po časnikih, da nima nič opraviti s Türrom; da ga torej ni on poslal v podonavske kneževine.

— Narodna vlada misli zdelati pismo, v katerem bode zavrženih znanih 6 nasvetov zapadnih vlad, in tisti dan, ko bode znan odgovor kneza Gorčakova, razglas narodom na svitlo dati v francozkem, angleškem, nemškem in poljskem jeziku.

— Skrivna poljska narodna vlada svari Krakovce, naj se ne dadé v nemir zapeljavati ruskim podpihovalcem, da avstrijski uradovi ne dobodo prilike, na-nje orožja v roke jemati.

— Ako bi zarad napovedanega cerkovnega žalovanja v Varšavi utegnul v ječo priti tudi Rzevuski, zdaj namestnik vélicege vladike, potem duhovni mislijo neki zapreti vse cerkve, kakor je uže zaprta cerkev in samostan menihov trinitarcev, ker ni bilo nobenega duhovna več, da bi opravljal kajti uže vsi so v ječi. V noči med 11. in 12. dnevom t. m. so v zapor deli do 30 duhovnikov in tudi nekaj družih ljudi.

— Osrednji odbor poljskih preseljencev v Parizu je zapisal vse poljske, na tujem živoče rodovine, in pristavil je, koliko ima vsaka letnih dohodkov, od katerih bode morala dati 8 odstotkov za poljski vpor.

— Konjiki Tačanovskega so 13. dan t. m. zmogli Ruse pri Rutnem, in Parčevski je zapodil ruske jezdece 10. dan t. m. pri Piátku.

Francozka. Tiska se Napoleonova knjiga: „La vie de Cesar“ (Cezarjevo življenje). Tiskanje se godi tako skrivno, da nihée ne more nič zvedeti; prepovedano je, kaj o tem razglasiti vsem, ki imajo v tiskalnici delo, ker sicer bi izgubili službo.

Pruska. Gosp. pl. Bismark je uže šel iz Karlovih Varov.

— 15. dan t. m. so se pruski vojaci tolkli z vporniki pri Miloslavu. En Prus in več vpornikov je ubitih, 60 vpornikov pa ujetih.

Turška. Poljak Kičekovski je prišel v Carigrad, da bi orožil Poljake in druge Slovane; pravijo, da ima toliko novcev in druge potrebne podpore, da bi lahko na noge spravil 10.000 vojakov. Kičekovski misli udariti v Besarabijo, kjer se mu pre tudi mislijo pridružiti Kozaki.

Vlaška. Pri Tulči je 13. dan t. m. Donavo prekoračila poljska orožena truma, v kterej je bilo 300 do 400 vojakov, in šla je proti Belemu gradu. Iz Bukreša je bil prišel ukaz, naj se vrne, za kar pa ni marala; 14. dan t. m. se je bila s Poljaki pri Kahulu. Oboji so mnogo izgubili; Poljaci so šli dalje ob ruskej meji.

Opomba. Ker je popisovanje zadnje „besede“ uže zdaj bilo tako dolgo, in ker smo uže povedali vse važne stvari, prosimo, naj nam oprosté čestiti bralci, ako o „besedi“ ne prinesemo nič več, ker sicer bi se ta reč predolgo vlekla. Vredništvo.

Loterija 18. julija 1863.

Dunaj: 19, 47, 67, 15, 13.

Gradec: 76, 83, 79, 1, 28.

Dunaj 15. julija. — Nadavek (agio) srebru 9.50.